

Результати експерименту підтвердили ефективність застосування сучасних інноваційних технологій в процесі навчання. Згідно отриманих результатів, найбільш продуктивним був метод створення ментальних карт. Адже він допомагає реалізувати один із найважливіших принципів педагогіки – принцип наочності. Робота з ментальною картою є різновидом діяльності вчителя та учнів з питань візуалізації. Візуалізація допомагає зробити предмет цікавим та зрозумілим для учнів, робота з ментальними картами є одним із шляхів підвищення зацікавленості учнів предметом. Карта знань дає змогу охопити все одним поглядом, так як блок-схема показує все найвагоміше в асоціативних порівняннях та зв'язках. Технологія розвиває логіку та вміння згорнути весь навчальний матеріал до самого найважливішого, підвищує якість та інтенсивність навчання, тренує пам'ять. Використання карт допомагає учням підвищити концентрацію уваги.

Підсумовуючи, можна сказати, що впровадження інноваційних методів значно покращує якість подачі навчального матеріалу й результативність його засвоєння учнями, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення біології, стимулює самостійність та ініціативність. Тому, при підготовці до уроків значну увагу необхідно приділяти сучасним методам викладання, цікавим формам вивчення матеріалу, ігровим моментам. Тоді в школярів увиразнюються індивідуальні особливості, пов'язані з розвитком самостійного мислення, інтелектуальної активності, творчого підходу до вирішення завдань.

Список використаних джерел:

1. Аузіна М.О., Возна А.М. Інноваційні процеси в освіті: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Національний банк України; Львівський банківський ін-т. Л.: ЛБІ НБУ, 2003. 103 с.
2. Сучасні шкільні технології. Ч.І. / Упор. І. Рожнятовська, В. Зоц. Київ: «Редакції педагогічних газет». 2004.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСКУРСІЙ ЯК ЗАСОБУ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В ШКОЛІ

Легостаєва Т.В., Мороз С.М.
(Дніпро, Україна)

Природознавча освіта особливо важлива на сучасному етапі історичного розвитку, коли господарська діяльність людини надзвичайно змінила природний вигляд землі. На перший план вийшло завдання формування науково обґрунтованого погляду на природу, що спирається на повноцінний інтелектуальний і моральний розвиток підростаючого покоління. Сутність екологічної освіти і виховання становлять цілеспрямований процес формування відповідального ставлення школярів до навколишнього природного середовища у всіх видах навчальної, суспільно-трудової діяльності та спілкування з природою. У зв'язку з цим воно не може здійснюватися в рамках окремого й навіть особливого предмета, а вимагає участі всіх шкільних дисциплін у їх взаємозв'язку. Особлива увага повинна приділятися діяльності учнів з вивчення і охорони навколишнього середовища, формуванню їх морально-естетичного ставлення до природи [1].

Біологія, як навчальний предмет, покликана озброїти учнів систематичними знаннями про різноманітні прояви живої природи. Розв'язати ці завдання неможливо без ознайомлення учнів із живими об'єктами безпосередньо в умовах їхнього природного оточення. Для цього використовується екскурсія [2].

Екскурсії входять до системи уроків із шкільних тем навчальних курсів в біології, дають змогу розширювати й поглиблювати знання учнів, здобуті на уроках, формувати

вміння орієнтуватися на місцевості, виявляти складні взаємозв'язки в природі, проводити фенологічні спостереження. Крім пізнавального значення, екскурсії мають виховний потенціал. На екскурсіях учні навчаються бачити й відчувати прекрасне в природі, в них формується відповідальне ставлення й любов до неї. В процесі екскурсійної роботи формуються почуття колективізму, дружби, взаємодопомоги, розвивається пізнавальний інтерес учнів [3].

Метою дослідження було з'ясувати вплив застосування екскурсій як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках біології в школі на ефективність викладання предмету в 6-х класах, активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів шляхом розширення і поглиблення знань, розвиток навичок самостійної роботи, підвищення зацікавленості предметом, стимуляцію позитивного відношення до занять.

Для дослідження були обрані учні 6-х класів середньої загальноосвітньої школи. В 6-А проводилися заняття з впровадженням екскурсій (експериментальний клас), в 6-Б – класичні уроки (контрольний клас).

В процесі дослідження були розроблені уроки і протягом першого семестру та третьої чверті 2019-2020 навчального року паралельно у двох шостих класах проводилися заняття з використанням навчальних екскурсій (в експериментальному класі) та без їх застосування (в контрольному класі); аналіз рівня засвоєння знань, умінь, навичок за допомогою тематичного оцінювання у контрольному та експериментальному класах; анкетування учнів для з'ясування зацікавленості предметом та виявлення ролі екскурсій в навчально-виховному процесі; вивчення пізнавальної активності учнів.

В ході дослідження ми встановили, що процес активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів шляхом використання екскурсій має велике позитивне значення в ефективності викладання біології в 6-х класах. Для того, щоб досягти результатів, застосування екскурсій повинно бути систематичним. Впровадження у навчальний процес таких засобів активізації, як системи пізнавальних і творчих завдань і застосування різних прийомів групової та індивідуальної роботи, втілених в екскурсіях, сприяє зміцненню інтересів дітей, дає можливість залучити всіх учнів до діяльності на уроці, розвиває навички групової роботи, сприяє обміркованому засвоєнню учбового матеріалу, підвищує рівень засвоєння матеріалу. За результатами наших досліджень, у експериментальному класі наприкінці педагогічного дослідження на питання всіх рівнів дали правильні відповіді від 4 до 9% більше учнів, ніж на початку експерименту.

За результатами тематичного оцінювання рівень засвоєння знань на початку експерименту вищий у експериментальному класі від 8 до 24% для середнього і високого рівнів, а для початкового і достатнього рівнів – майже не відрізняється по відношенню до контрольного класу. В кінці педагогічного дослідження цей показник значно підвищився на 7-28%, особливо це стосується середнього рівня.

Виявлення пізнавальної активності учнів під час уроку показало, що під час проведення класичного уроку за тією ж темою, що і при проведенні екскурсії, 20% учнів контрольного класу не слідкували за ходом уроку на всіх його етапах. В той час як у експериментальному класі виконували всі форми роботи на всіх етапах уроку майже всі учні класу, що, безумовно, свідчить про активізацію пізнавальної активності.

Аналіз результатів експерименту по виявленню рівню засвоєння знань, умінь та навичок показує, що, як до проведення експерименту, так і після його закінчення, в обох класах найвищі показники характерні для продуктивного рівня. Невелика різниця в показниках успішності має місце між контрольним та експериментальним класами у продуктивному і реконструктивному рівнях. Проте, у експериментальному класі майже вдвічі підвищився творчий рівень засвоєння знань, умінь та навичок порівняно з контрольним (рис. 1).

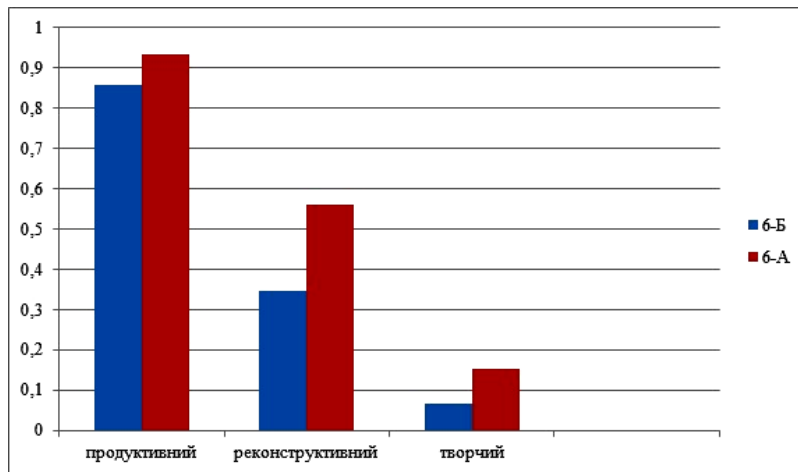

Рис. 1. Рівень засвоєння знань, умінь та навичок у контрольному та експериментальному класі наприкінці проведення дослідження

Ми встановили, що застосування екскурсій на уроках біології в 6-х класах сприяє підвищенню зацікавленості предметом, розвитку пізнавальної діяльності учнів, стимуляції позитивного відношення до занять, що знайшло відображення у анкетуванні, в якому переважна більшість учнів відповідала «так» на питання щодо доцільності та бажання проводити такі форми організації педагогічного процесу в школі. Але, нажаль, є відповіді «ні» на питання щодо частоти проведення екскурсій на уроках.

Список використаних джерел:

1. Грицай Н.Б. Екскурсії в природу як один із видів активізації пізнавальної діяльності учнів з біології. // Нова педагогічна думка. №4, 2004. С. 105–109.
2. Грицай Н.Б. Методика підготовки та проведення екскурсій з біології: навч.-метод. посіб. / Рівне: О. Зень, 2016. 232 с.
3. Мороз І.В., Степанюк А.В., Гончар О.Д. та ін. Загальна методика навчання біології. Навч. посібн. К.: Либідь, 2006. 440 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ІКТ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Литвин В.В.

(Полтава, Україна)

Система професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагога професійного навчання покликана забезпечити реалізацію основних положень програми «Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» шляхом критичного переосмислення досягнутого, а також його оновлення. Реальні умови фахової підготовки (швидке оновлення програмно-технічного забезпечення, скорочення часу аудиторних занять тощо) вимагають інтенсивного використання сучасних технологій навчання. Саме тому у професійній підготовці підготовки майбутніх педагогів професійного навчання широко застосовується інформаційні технології навчання.

Інформатизація соціально-суспільного простору та комп'ютеризація різних сфер людської діяльності, вже стали провідними тенденціями світового розвитку. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) все більше проникають в різні сфери життя, такі як: наука, освіта, підприємництво, що вимагає певних теоретичних знань та практичних дій їх використання [3]. В умовах глобалізації інформаційно-комунікаційних технологій найбільш відповідальною є роль освіти, оскільки вона формує суспільство кваліфікованих кадрів. Сучасна система професійної освіти повинна спиратися на сучасні інформаційні технології, які є універсальним засобом пізнавально-дослідницької